

Bölüm 12

PEDİATRİ HEMŞİRELERİ KANSERLİ ÇOCUKLARI HANGİ KONULARDA BİLGİLENDİRİYOR?

Selmin ŞENOL
Seda ARDAHAN SEVGİLİ
Hamide Nur ÇEVİK ÖZDEMİR

Giriş

Çocukluk çağı kanserleri, çocukluğun 0-15 yaş grubunda görülen kanserleri tanımlamaktadır. Bu dönemin kanserleri, yetişkin kanserlerinden farklı olarak yayılımı ve tedavisinde değişiklik gösterir (National Cancer Institute, 2018).

Çocukluk Çağı Kanserleri

Tüm dünyada giderek yaygınlaşmakla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1-14 yaş grubunda kazalardan sonra en yüksek mortaliteye sahip olan hastalıktır. Çocukların 2018 yılında 0-14 yaş grubunda 10.590 kanser tanısı alacağı ve tanılananların yaklaşık 1.1180'inin yaşamını yitireceği tahmini sunulmuştur. Türkiye'de ise her yıl yaklaşık 159 bin kişi yeni kanser tanısı almaktadır (Türkiye Kanser İstatistikleri, 2015). Bunların 2500-3000'i ise yeni pediatrik kanser olgusudur. Kanser, ülkemiz ve benzeri gelişmekte olan diğer ülkelerde enfeksiyonlar, kalp hastalıkları ve kazalardan sonra dördüncü sıradadır (Kebudi, 2016).

Çocukluk çağı kanserleri arasında en sıklıkla görüleni %29 ile lösemilerdir. Sinir sistemi tümörleri %26, lenfoma ve retiküloendotelyal neoplazm %12, yumuşak doku sarkomaları %6, Wilms tümörü %5 oranındadır (Siegel et al., 2018).

Çocukluk Çağı Kanserleri Risk Faktörleri

Bir hastalığa yakalanma olasılığını etkileyen herhangi bir predispozana risk faktörü denilmektedir. Farklı kanserlerin farklı risk faktörleri vardır. Yetişkin kanserlerinde obezite, sağlıksız beslenme, sedanter yaşam, sigara ve alkol kullanma gibi alışkanlıklar gibi yaşam tarzı ile ilgili risk faktörleri birçok kanser türünde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak yaşam tarzı ile ilişkili faktörlerin, kanser riskini oluşturması için uzun yıllar gerekmektedir ve bu nedenle çocukluk kanserlerindeki rolü zayıftır. Radyasyon maruziyeti ve benzeri çevresel faktörlerin bazı çocukluk kanserleriyle ilişkili olabileceği öne sürülmüş olsa da bu konudaki kanıtlar henüz

Bu çalışmada pediatrik hematoloji-onkoloji hemşirelerinin, kanser tedavisi gören çocuk ve ailesini tedavi süreci, yan etkileri ve iletişim konularında bilgilendirdikleri saptanmıştır. Bu bilgilendirme konularında hassas bir tutum içinde oldukları ve çocuğun durumu konusunda da, farkındalıkları olduğunu belirtten ifadeler kullandıkları görülmüştür.

Hemşirelerin ifadeleri, çalışma yılı farkı olmaksızın aynı duyarlılık içinde olduklarını göstermiştir. Aynı zamanda mesleki yasal yükümlülükleri arasında yer alan bütüncül yaklaşım rollerini de sergiledikleri saptanmıştır.

Bu çalışma sınırlı sayıda katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Bu konudaki gelecek çalışmaların, daha geniş gruplarla ve farklı kurumların pediatrik hematoloji-onkoloji bölümlerinde yapılarak karşılaştırılması önerilebilir.

Teşekkür

Çalışmada gönüllü olarak yer alan pediatri hemşirelerine, bakım deneyimlerini gerçekçi, sorgulayıcı ve içten bir şekilde paylaştıkları için teşekkür ederiz.

Kaynakça

Al-Mohaimed, A., Sharaf, F.K. (2013). Breaking bad news issues: a survey among physicians. *Oman Medical Journal*, 28, 20-25.

Araujo, S.N.M., Luz, M.H.B.A., da Silva, G.R.F., Andrade, E.M.L.R., Nunes, L.C.C., Moura, R.O. (2015). Cancer patients with oral mucositis: challenges for nursing care. *Rev Lat Am Enfermagem*, 23(2), 267-274. Doi: 10.1590/0104-1169.0090.2551

Arbabi, M., Roozdar, A., Taher, M., Shirzad, S., Arjmand, M., Mohammadi, M.R., Nejatisafa, A.A., Tahmasebi, M., Roozdar, A. (2010). How to break bad news: physicians' and nurses' attitudes. *Iranian Journal of Psychiatry*, 5, 128-133.

Auletta, G., Renda, S., Bolamperti, A., Battistella, K., Finale, E., Gagliardi, C., Rigo, C., Rossin, S., Vaia, M.D., Suardi, B. (2017). Effectiveness of cryotherapy in prevention and control of chemotherapy-induced oral mucositis. *Annals of Oncology*, 28(6), mdx438.014, Doi: <https://doi.org/10.1093/annonc/mdx438.014>

Barbel, P., Peterson, K. (2015). Recognizing subtle signs and symptoms of pediatric cancer. *Nursing*, 30-37.

Breaking Bad News. (2003). Regional guidelines. department of health, social services and public safety. Belfast: Castle Buildings.

Buluş, M. (2015). Bulantı ve kusma. Gülbeyaz Can (Ed.), *Onkoloji hemşireliği içinde* (s. 385-394.) İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.

Cidon, E.U. (2018). Chemotherapy induced oral mucositis: prevention is possible. *China Clinical Oncology*, 7(1):6. Doi: 10.21037/cco.2017.10.01

Ehsani, M., Taleghani, F., Hematti, S., Abazari, P. (2016). Perceptions of patients, families, physicians and nurses regarding challenges in cancer disclosure: a descriptive qualitative study. *European Journal of Oncology Nursing*, 25, 55-61.

Gunawan, S., ten Broeke, C., van de Ven, P., Arnoldussen, M., Kaspers, G., Mostert, S. (2016). Parental experiences with chemotherapy-induced alopecia among childhood cancer patients in Indonesia. *Asian Pac J Cancer Prev*, 17(4), 1717-1723. Doi: <http://dx.doi.org/10.7314/APJCP.2016.17.4.1717>

Gümüş, M., Başbakkal, Z. (2018). Efficacy of veinlite pedi in pediatric peripheral intravenous access: a randomized controlled trial. *Pediatric Emergency Care*, Volume Publish Ahead of Print. Doi: 10.1097/PEC.0000000000001515

Gündoğdu, F. (2015). Kemoterapide tedavinin planlanması ve uygulanması. Gülbeyaz Can (Ed.), *Onkoloji hemşireliği içinde* (s. 191-203.) İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.

Kebudi, R., Bayram, I., Küpeli, B.Y., Küpeli, S., Sezgin, G., Pekpak, E. et al. (2016). Refugee children with cancer in Turkey. *Lancet/Oncology*, 17(7), 865-867. Doi: 10.1016/S1470-2045(16)30211-X

Klinik Onkoloji Derneği (2018). Çocukluk çağı kanserlerinde gelişmeler. (20/09/2018 tarihinde <http://www.tukod.org/index.php?page=154> adresinden ulaşılmıştır).

- Kutluk, T., Yeşilipek, A. (2013). Turkish National Pediatric Cancer Registry 2002-2008 [Turkish Pediatric Oncology Group and Turkish Pediatric Hematology Society]. *J Clin Oncol* 31,[suppl;abstr 10067].
- Mazilu, L., Niculescu, Z., Suceveanu, A.I., Suceveanu, A.P., Tofolean, D., Adam, T. (2010). Ethical aspects of communication with cancer patients. *Romanian Journal of Bioethics*, 8, 181-188.
- Mitchell, J. (1998). Cross-cultural issues in the disclosure of cancer. *Cancer Practice*, 6(3), 53-160.
- National Cancer Institute (2018). Hair loss (alopecia) and cancer treatment. (27/09/2018 tarihinde <https://www.cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/hair-loss> adresinden ulaşılmıştır).
- National Cancer Institute (2018). NCI dictionary of cancer terms. (23/09/2018 tarihinde <https://www.cancer.gov/publications/dictionaries/cancer-terms/def/childhood-cancer> adresinden ulaşılmıştır).
- National Cancer Institute (2018). Risk factors and causes of childhood cancer. (20/09/2018 tarihinde <https://www.cancer.org/cancer/cancer-in-children/risk-factors-and-causes.html> adresinden ulaşılmıştır).
- National Cancer Institute (2018). Side effects of cancer treatment. (27/09/2018 tarihinde <https://www.cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects> adresinden ulaşılmıştır).
- Okçin, F.A. (2015). Kanser sürecinde hastaya yaklaşım. Gülbeyaz Can (Ed.), *Onkoloji hemşireliği içinde* (s. 925-926.) İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Ozdogan, M., Samur, M., Artac, M., Yıldız, M., Savaş, B., Bozcuk, H.S. (2006). Factors Related to Truth Telling Practice of Physicians Treating Patients with Cancer in Turkey. *J Palliat Med*, 9, 1114-1119.
- Parsons, S.K., Saiki-Craighill, S., Mayer, D.K., Sullivan, A.M., Jeruss, S., Terrin, N., Tighiouart, H., Nakagawa, K., Iwata, Y., Hara, J., Grier, H.E., Block, S. (2007). Telling children and adolescents about their cancer diagnosis: cross-cultural comparisons between pediatric oncologists in the US and Japan. *Psycho-Oncology*, 16, 60-68.
- Pillitteri, A. (2014). *Maternal & child health nursing. care of the childbearing & childrearing family.* (Seventh edit). Philadelphia: Lippincott Williams&Wilkins.
- Rambod, M., Pasyar, N., Ramzi, M. (2018).The effect of zinc sulfate on prevention, incidence, and severity of mucositis in leukemia patients undergoing chemotherapy. *European Journal of Oncology Nursing*, 33, 14-21. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ejon.2018.01.007>
- Ribeiro, I.L.A., Valença, A.M.G., Bonan, P.R.F. (2015). Treatment of severe oral mucositis in a pediatric patient undergoing chemotherapy. *Rev Gaúch Odontol*, 63(4), 467-471.
- SEER. Surveillance, Epidemiology, and End Results Program. Cancer stat facts: childhood brain and other nervous system cancer (ages 0-19). (15/09/2018 tarihinde <https://seer.cancer.gov/statfacts/html/childbrain.html> adresinden ulaşılmıştır).
- SEER. Surveillance, Epidemiology, and End Results Program. Cancer stat facts: childhood leukemia (ages 0-19) (15/09/2018 tarihinde <https://seer.cancer.gov/statfacts/html/childleuk.html> adresinden ulaşılmıştır).
- SEER. Surveillance, Epidemiology, and End Results Program. (2017). Stat Data-base: North American Association of Central Cancer Registries (NAACCR) Incidence Data-CiNA Analytic File, 1995-2014, for Expanded Races, Custom File WithCounty, ACS Facts and Figures Projection Project (Which Includes Data From CDC'sNational Program of Cancer Registries [NPCR], CCCR's Provincial and Territorial Registries, and the NCI's Surveillance, Epidemiology, and End Results [SEER] Registries).
- Siegel, R.L., Miller, K.D., Jemal, A.J. (2018). Cancer Statistics. *Cancer J Clin*, 68, 7-30.
- Sisk, B., Frankel, R., Kodish, E., Isaacson, H. (2016). The truth about truth-telling in american medicine: a brief history. *The Permanente Journal*, 20(3), 15-19.
- Soycan, L.Y. (2011). Akut lenfoblastik lösemi. Sema Anak, Gönül Aydoğan, Mualla Çetin, Gülersu İrken, Sabri Kemahlı, Gülyüz Öztürk, M. Akif Yeşilipek (Ed.), *Pediatric hematoloji içinde* (s. 597-610.) İstanbul Tıp Kitabevi, İstanbul.
- Törüner, E.K., Büyükgöncü, L. (2017). *Çocuk sağlığı ve temel hemşirelik yaklaşımları.* Ankara: Nobel Tıp Kitabevi.
- Türkiye Sağlık Kurumu Kanser Daire Başkanlığı (2015). Türkiye kanser istatistikleri 2015. (14/02/2017 tarihinde <http://kanser.gov.tr/daire-faaliyetleri/kanser-istatistikleri/1445-t%C3%BCrkiye-kanser-istatistikleri-rapor-k%C4%B1sa.html> adresinden ulaşılmıştır.)
- Türkiye Sağlık Kurumu Kanser Daire Başkanlığı (2015). Globocan 2012. (14/02/2017 tarihinde <http://kanser.gov.tr/daire-faaliyetleri/kanser-istatistikleri/860-yeni-d%C3%BCnya-kanser-istatistikleri-yay%C4%B1nland%C4%B1.html> adresinden ulaşılmıştır.)

Türkiye Cumhuriyeti Hemşirelik Yönetmeliği. (2011). (25/09/2018 tarihinde http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=745:hemrelyetmel&catid=2:ymlik&Itemid=33 adresinden ulaşılmıştır)

Uprety, D., Kasireddy, V. (2015). Breaking Bad News in Cancer Patients. *SM Journal of Community Medicine*, 1(1), 1005.

Walter, L.M., Nixon, G.M., Davey, M.J., Downie, P.A., Horne, R.S.C. (2015). Sleep and fatigue in pediatric oncology: A review of the literature. *Sleep Medicine Reviews*, 24, 71-82.

Yangın HB. Alopesi. Gülbeyaz Can (Ed.), *Onkoloji hemşireliği içinde* (s. 421-424.) İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.

Yavuz, B., Yılmaz, H.B. (2014). Investigation of the effects of planned mouth care education on the degree of oral mucositis in pediatric oncology patients. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*, 32(1), 47-56. Doi: <https://doi.org/10.1177/1043454214554011>